

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GRAFİK VE FOTOĞRAF

DENEYSEL FOTOĞRAF

Ankara, 2012

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. DENEYSEL FOTOĞRAF	3
1.1. Tanımı ve Amacı.....	3
1.2. Özellikleri.....	4
1.3. Dünyada ve Ülkemizde Durumu.....	4
1.4. Deneysel Fotoğrafın Kullanım Alanları.....	6
1.4.1. Tanıtım Sektöründe	6
1.4.2. Fotoğraf Sanatında.....	8
1.4.3. Diğer	9
1.5. Deneysel Fotoğraf Çekimi Öncesi Mekânın Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	9
1.6. Deneysel Fotoğraf Çekimi Öncesi Gerekli Makine ve Ekipmanların Hazırlanması ..	10
UYGULAMA FAALİYETİ	12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	15
2. DENEYSEL FOTOĞRAF ÇEKİMİ	15
2.1. Deneysel Fotoğrafın Çekim Teknikleri.....	15
2.1.1. Fotoğrafi Kurgulama	16
2.1.2. Çekim Sırasında Kurgulama.....	16
2.1.3. Film Çekimi	17
2.2. Deneysel Fotoğrafın Nitelikleri	18
2.2.1. Amaca Uygunluk Açısından.....	18
2.2.2. Teknik Açısından	18
2.2.3. Görsel Açısından	19
2.2.4. Sanatsal Açısından	20
2.3. Deneysel Fotoğraf Örneklerinin İncelenmesi	20
2.4. Deneysel Fotoğrafçısı	21
2.4.1. Mesleki Nitelikleri	21
2.4.2. Kişisel Özellikleri	21
2.4.3. Yaratıcılık Yetenekleri	21
UYGULAMA FAALİYETİ	22
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	24
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	25
3. ÇEKİM SONRASI İŞLEMLERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR.....	25
3.1. Deneysel Fotoğrafın Baskı Teknikleri	25
3.1.1. Banyo ve Kâğıt Seçimi	25
3.1.2. Banyo Baskı Sırasında Deneysel Çalışmalar	26
3.1.3. Baskı Sonrası Deneysel Uygulamalar	28
3.1.4. Filmin Çıkartılarak Baskıya Verilmesi.....	31
3.1.5. Baskı Sonrası Fotoğrafların Kontrolü.....	32
3.2. Dijital Fotoğraf Makinelerinde	32
3.2.1. Bellek Kartındaki Görüntülerin Bilgisayara Aktarılması	32

3.2.2. Görüntülerin Kontrol Edilmesi.....	32
UYGUL AMA FAALİYETİ	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
MODÜL DEĞERLENDİRME	37
CEVAP ANAHTARLARI.....	38
KAYNAKÇA.....	40

AÇIKLAMALAR

ALAN	Grafik ve Fotoğraf
DAL/MESLEK	Fotoğrafçı
MODÜLÜN ADI	Deneysel Fotoğraf
MODÜLÜN TANIMI	Bu modülle deneysel fotoğrafçılığın ülkemizdeki ve dünyadaki durumunu kavrayacak, amaca uygun deneysel fotoğraf çekebilecek ve çekim sonrası işlemleri hatasız yapabileceksiniz.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Deneysel fotoğraf çekebilmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modülle, uygun ortam sağlandığında isteğe ve kullanacağı yere uygun olarak deneysel fotoğraf çekebileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Deneysel fotoğrafçılığı; dünyada ve ülkemizdeki durumunu kavrayarak, çekim öncesi gerekli hazırlıkları eksiksiz olarak tamamlayabileceksiniz.2. Deneysel fotoğrafı amaca, isteğe ve kullanılacağı yere uygun olarak çekebileceksiniz.3. Çekim sonrasında yapılması gereken işlemleri hatasız olarak yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARIVE DONANIMLARI	Ortam: Çekim ortamı Donanım: Fotoğraf makinesi, yardımcı ekipmanlar, aksesuarlar, ışık kaynakları
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan, her faaliyetten sonra verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modülün sonunda, size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Deneysel fotoğraf çalışmalarının en önemli ortak yanları, deneylere açık olma ve teknolojik olanakları yoğun kullanmasıdır. Fotoğrafın diğer alanlarından farklı olarak deneysel fotoğraf ile kavram anlatımı daha olanaklıdır.

Fotoğraf, güzel sanatların diğer sanat alanları içerisinde sahip olduğu teknolojik olanaklar ve çoğaltılabilir olması nedeniyle sanat olarak kabul edilmekte zorlanmıştır. Buna karşın fotoğrafın diğer alanları arasında çekim aşamasından çok karanlık oda ortamında yapılması nedeniyle reddedilmesi ilginçtir.

Bir yanda nesnel gerçekliği aynen yansıtması nedeniyle küçümsenen fotoğraf, deneysel fotoğraf adıyla karanlık odada müdahale edilerek fotoğrafın yapılmasına neden karşı çıktığını, küçümsendiğini anlamak kolay değildir.

Belgesel fotoğraf ile deneysel fotoğraf karşıtlığının temelde yaşama bakış ve yaşamı yorumlama biçimidir. Ancak buna rağmen ifade biçimlerinin birbirlerine zıt olması birbirlerini yok saymalarına neden değildir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında deneysel fotoğrafçılığı, dünyada ve ülkemizdeki durumunu kavrayarak çekim öncesi gerekli hazırlıkları eksiksiz olarak tamamlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İlk Türk deneysel fotoğraf sanatçısı kimdir? Eserlerini inceleyiniz.

1. DENEYSEL FOTOĞRAF

1.1. Tanımı ve Amacı

Deneysel fotoğrafı tanımlarken, deneyin kelime anlamından yola çıkarak deneylerle elde edilen, deneyerek görülen/gösterilendir, denebilir. Geleneksel sunum kurallarına karşı duran tavrıyla planlı denemeler sonucunda ortaya konulur.

Deneysel fotoğrafın amacı, fotoğrafın günlük yaşamı belgeleyen yanı sıra yetinmeyen fotoğrafçıların, fiziksel ve kimyasal sınırları içerisinde yeni anlatım dili oluşturmak istemeleriyle ortaya çıkmıştır. Sanatçılar; fotoğrafın anlatım olanaklarını genişletmek, sınırlarını zorlamak ve kendilerini ifade edebilmek için farklı biçimsel arayışlara yönelmişlerdir.

Başlangıç aşamasında farklı amaçlar için yalın denemeler olan süreç içerisinde sanatsal bir akım olarak kabul görmüştür.

Fotoğraf 1.1: Deneysel fotoğraf

1.2. Özellikleri

Deneysel fotoğraf;

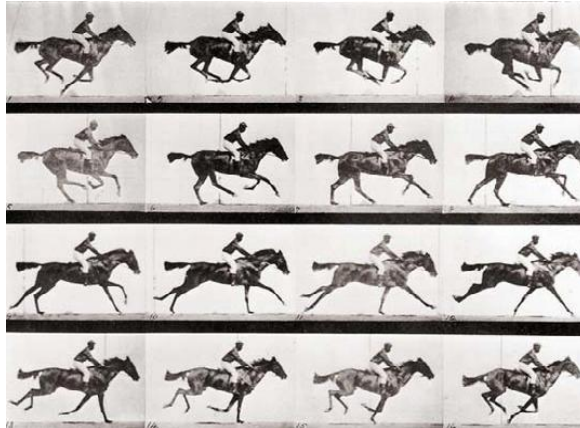
- Yaratıcılık temelinden yola çıkar,
- Birlikte kullanılacak görüntüler arasında araştırmalara dayalı ilişkiler kurar,
- Deneme aşamasında belirli bir plana bağlı kalınmaz,
- İmgeleri farklı bakış açılarından görmemizi sağlar,
- Kişisel ve öznel tavırlar ortaya konulabilmesini sağlar,
- Amaç fotoğraf değil, fotoğrafı yaratma süreci içerisinde araç olarak kullanmaktır.
- Temelinde önemli teknik arayışlar vardır.

1.3. Dünyada ve Ülkemizde Durumu

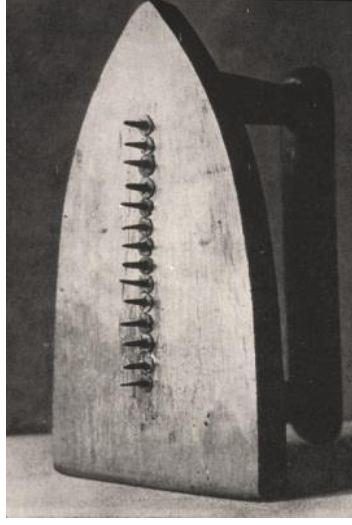
Deneysel fotoğrafın dünyadaki durumunu değerlendirebilmek için bulunduğu dönemin doğru analiz edilmesi gerekir. Deneysel fotoğrafın ilk örnekleri 19. yüzyılın başlarında Amerika'da görülür. Başlangıç aşamasında hiçbir sanatsal kurama dayanmayan denemelerle ortaya çıkmıştır.

İlk örnekler 1850 yıllarında, 'koşan atın hareketleri'ni gösteren fotoğraflarla Edward Muybridge'den gelir. Bu fotoğraflardan önce koşan atların, ön ve arka ayaklarının birlikte ve aynı yöne doğru hareket ettiği sanılırdı. Ancak bu fotoğraflarla öyle olmadığı görülünce o güne kadar doğru olduğu sanılan bilgi zedelenmiştir. Bu fotoğraf ile o güne kadar doğru sanılan birçok şeye yeniden bakıldı. Fotoğrafın nesnel gerçekliğe ne kadar sadık kaldığını da ortaya koydu.

Ancak fotoğrafın bu işlevinden sıkılan sanatçılardan Man Ray ve Moholy-Nagy yaptıkları yenilikçi ve deneysel anlayışlarla ürettikleri fotoğrafla, fotoğrafın geleneksel sunumuna karşı çıktı. İmgeye ait gerçeği yeni bir sunumla ortaya koydu.

Fotoğraf 1.2: Koşan atlar

Fotoğraf 1.3: Deneysel fotoğraf

Fotoğraf 1.4: Deneysel fotoğraf

Deneysel fotoğraf ülkemizde ilk kez 1978 yılında Mimar Sinan Üniversite'sinde ders olarak okutulmuştur. Deneysel fotoğraf, 1980 yılında fotoğraf eğitime dâhil edilir. 1980 öncesindeki belgesel fotoğraf anlayışına karşı duran deneysel fotoğraf, kişisel/özel deneyim ve yaratıcılığı ön plana çıkarttığı için geç benimsenmiştir. Ülkemize deneysel fotoğrafın ilk örnekleri Ahmet Öner GEZGİN tarafından kazandırılmıştır.

Belgesel fotoğraf ile arasındaki karşıtlık fotoğrafın eğitim kurumlarında yerini almada gecikmesi ile birlikte daha çok teknik bilgi ve donanım olarak görülen deneysel fotoğrafın dünya ile kıyaslandığında olması gereken yerde olmadığı, olamadığı söylenir.

Fotoğraf 1.5: Deneysel fotoğraf örnekleri

1.4. Deneysel Fotoğrafın Kullanım Alanları

1.4.1. Tanıtım Sektöründe

Tanıtım fotoğrafı, neyi tanıtacaksa onu göstermelidir. Kurgusaldır, rastlantısal olamaz, olmamalıdır da. Kompozisyonda kullanılan her öge, tanıtımı yapılacak konu için seçilir, bir araya getirilir ve kullanılır. Gösterilmek istenen üründen başka hiçbir şey dikkat çekmemelidir. Nesnel gerçekliğin doğrudan kullanımı özellikle tanıtım sektöründe fotoğraf ile yerini bulmuştur. İllüstrasyonun yetersiz kaldığı alanlarda, fotoğraf inandırıcılığı ile tanıtım sektöründeki sarsılmaz yerini almıştır.

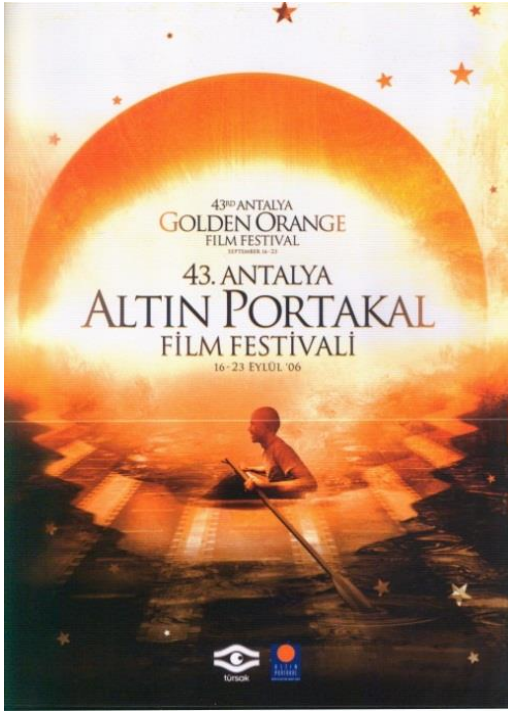
Ancak anlatılmak istenen her zaman gerçekçilik ve inandırıcılık olmayınca fotoğrafçılar da yeni arayışlara yönelmişlerdir. Deneysel fotoğraf, her zaman düz anlatımların kullanılmak istenmediği, yaratıcı kompozisyonların vazgeçilmez yöntemi ve tekniği olmuştur. Burada amaç sadece fotoğrafı kullanmak değil, fotoğraf aracılığı ile yaratmaktır; anlamı güçlendirmek, anlamı çoğaltmaktır.

Deneysel fotoğraf, öncelikle kitlelere tanıtılacak olan ürünü tanıtmak, akılda kalmasını sağlamak ve ürünün etkisini arttırmak için kullanılır. Deneysel fotoğraf, tanıtım sektöründe dijital teknolojinin avantajlarıyla daha sık, daha kolay ve daha yaratıcı bir biçimde kullanılır olmuştur. Yapılan tanıtıma göre kullanılan tekniklerin değiştiği görülür.

Aşağıda yer alan ilk iki çalışma (fotoğraf 1.6) fotoğraf sanatçısı Storm THORGERSON'un müzik CD'lerinin tanıtımı için çekilen fotoğraflarla yaptığı tasarımlardır.

Fotoğraf 1.6: Fotoğraf tasarımları

Fotoğraf 1.7: Deneysel Fotoğraf/Afiş örneği

Yukarıda yer alan iki çalışma ise adını Hollywood filmleri için yaptığı afişlerle tüm dünyada tanınan Türk grafik sanatçısı Emrah YÜCEL'e aittir. Özellikle Altın Portakal Film Festivali'nin tanıtım afişi, aynı zamanda deneysel fotoğrafın iyi bir örneğidir.

1.4.2. Fotoğraf Sanatında

Ülkemizde fotoğraf sanatı, birçok alanda olduğu gibi 1980’li yıllarda ciddi bir kırılma yaşamıştır. Öncesinde nesnel gerçekliğin yansıması olarak kullanılan fotoğraf, 1980 sonrasında daha önce var olan ifade ve sunum geleneğine karşı çıkmıştır. Özellikle batı kültürünün sanat anlayışlarına bağlı kalan fotoğraf sanatçıları bu dönemde kendi sanat anlayışlarını ortaya koymuşlardır. Birbirinin tam karşısı olan bu iki sanat anlayışı arasındaki karşıtlık günümüzde hâlâ geçerliliğini sürdürmektedir.

Kendilerini anlam kurmak konusunda yeterli bulan sanatçılar, amaçlarının nesnel gerçekliğe ait görüntüleri birbirleriyle nasıl ilişkilendirdiklerini göstermek olduğunu savunurlar. Deneysel fotoğraf, çekim aşamasında da baskı aşamasında o fotoğraf üzerinde anlatılmak istenen amaca uygun olarak yapılan her tür teknik müdahaledir. Bu müdahale fotoğrafa verilmek istenen amaca göre değişir.

Fotoğraf 1.8: Deneysel fotoğraf örnekleri

Yukarıda verilen örnekler deneysel fotoğraf alanında dünyada ve ülkemizde tanınan sanatçılara aittir. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi deneysel fotoğraf, makinenin çektiği değil, bizzat sanatçının müdahalesi ile yapılan fotoğraflardır. Ancak deneysel fotoğrafta amaç sadece teknolojik bilginin yoğun kullanılması değil, bu bilgileri doğru kullanarak fotoğrafın anlamına katkıda bulunmaktır.

1.4.3. Diğer

Neyin fotoğrafını çekiyorum, fotoğrafını çektiğim konuyu en güzel ve en doğru nasıl gösterebilirim vb. sorular fotoğraf makinesine sahip olan herkesin karşısına çıkar.

Buradan anlaşılması gereken, çekim aşamasında her fotoğrafta ‘kurgu’ vardır.

Ancak her kurgusal fotoğraf deneysel fotoğraf değildir. Buna karşın tüm deneysel fotoğraflarda kurgu vardır. Deneysel fotoğrafın, çekim aşamasında da baskı aşamasında da ‘kurgu’ yapılabilir.

Aşağıda örnek gösterilen amatör fotoğraf, çekim öncesinde kurgulanarak çekilmiştir. Baskı aşamasında ise yaratılmak istenen etkiye göre karar verilerek birbirinden farklı zamanlarda çekilen portreler, hareket etkisi verilen zemin üzerinde denemelerle yerlerini bulmuşlardır.

Fotoğraf 1.9: Deneysel fotoğraf

1.5. Deneysel Fotoğraf Çekimi Öncesi Mekânın Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Deneysel fotoğrafta, kompozisyon kurallarını, ışığın etkisini, yönünü, kalitesini, konunun yüzeyine, dokularına, motiflerine, formuna verdiği etkiyi bilmek ve mekânı buna uygun düzenlemek çok önemlidir. Gerekli yapay ışıklar, fotoğraf makineleri, fon çeşitleri gibi çekim ekipmanları amacına uygun şekilde yerleştirilir. Mekân çekime hazır hâle getirilir.

Doğru bir fotoğraf çekimi için konulara nasıl bakılması gerektiğini ve yeni görüş açılarını görmeyi sağlamak gerekir. Kurallar ve artistik eğilimler iyi bilinirse etkili bir çekim yapılır. Her çekim uygulamasıyla birlikte yeni bakış açısı kazanılmalıdır. Őekillere, formlara ışığın verdiği etkiyi görerek öğrenmek, deneyim kazandırdığı gibi seçici olmamızı sağlar. Bunun için her deneyimde değişik görüş açılarını ve yükselişlerini araştırmak faydalı olacaktır.

Fotoğraf çekimi yapılacak mekânlar mümkünse çekim öncesinde görülmeli ve incelenmelidir. Ortamın sahip olduğu ışık kaynakları ve olanakları tanınmalıdır. Çekilen fotoğrafta, fotoğrafçının varlığını hissettirebilmesi için önce ışığa hâkim olması gerekir. Bu nedenle manuel fotoğraf makinesi kullanılmalıdır. Çekim yapılacak ortamda kullanılacak lens ve ekibmanlar ona göre hazırlanmalıdır. Yetersiz ışık alan ortamlarda tripod kullanmak gerekirken, dar iç mekânlarda geniş açđ, yakın fotoğrafların çekilemeyeceği ortamlarda ise teleobjektif ya da zoom objektif kullanmak gerekebilir.

➤ **Mekânın düzenlenmesi**

Öncelikle fotoğrafın çekileceği ortam, fotoğrafta yaratılmak istenen etki ve amaca uygun olarak düzenlenmelidir. 'An' fotoğrafı değilse, mekân içerisinde nerede fotoğraf çekileceği önceden belirlenmelidir. Mümkünse mekâna ait ışık kaynaklarının düzenlenmesi yapılmalıdır. Görüntüde yer alması istenilmeyen detaylar amaca göre çoğaltılır ve görüş alanına alınmalı, değilse görüş alanından çıkartılmalıdır.

➤ **Mekânın hazırlanması**

Sanat bilinçle yapılan bir eylemdir. Bu nedenle fotoğrafta gösterilmek istenenler dışında görüntüde hiçbir fazlalık olmamalıdır. Fotoğraf ile sunduğumuz görüntüdeki her detayın sorumlusu fotoğrafı çekenindir.

Mekânın hazırlanmasındaki ilk kural, mekâna ait ışığın doğru kullanılmasıdır. Ortam ışığı yeterli değilse ek ışık kaynakları kullanılabilir. Ancak mekânın hazırlanması her zaman fotoğrafçının elinde olmayabilir. Bu durumda yapılacak tek şey doğru kadraj seçimi, farklı bakış açıları ve bakış yüksekliklerinden çekim yapılmasıdır.

1.6. Deneysel Fotoğraf Çekimi Öncesi Gerekli Makine ve Ekipmanların Hazırlanması

Deneysel fotoğraf çekerken belli bir malzeme ve ekipman kullanımından söz etmek çok doğru olmaz. Mekân, kompozisyon, ışık, objektif, filtre vb. değişkenleri amaç belirler. Deneysel fotoğrafçılıkta amaca yönelik tercihte bulunulacak ekipmanlar ise şunlardır:

- Objektifler,
- Filtreler,
- Film ve medya kartları,
- Uzatma kablosu, tripod veya monopod,
- Flaş,
- Işık ölçücüler (pozometreler).

Fotoğraf sanatçılarının kullandığı temel malzemeler, fotoğraf makinesi, objektifler, filmler ve aksesuarlardır. Bunları nasıl ve nerde ne biçimde kullanılacağı genel olarak sanatçının seçimi ve tercihi ile sınırlıdır. Hangi ortamda hangi film ya da hangi objektif kullanılacağı örneklendirilebilir. Sanatçının yaklaşımı ve yorumu doğrultusunda malzeme kullanımı değişebilir. Ancak genel olarak malzeme kullanımına bakacak olursak konuya uygun objektif seçilmelidir.

Objektif kadar önemli olan bir başka faktör de makine içine konulacak filmin karakter ve performansdır. Kuvvetli ışıklarda düşük asalı filmler, karanlık mekânlarda ve hareketli konularda ise yüksek asalı filmler seçilmelidir. Gün ışığı film kullanırken yeterli ışık gücüne ulaşmak gerekir. Zoom objektifler genellikle objenin ve fotoğraf çeken kişinin hareket halinde bulunduğu durumlarda daha çok işe yarar.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda deneysel fotoğraf çekimi öncesi, ortama, koşullara ve amaca uygun ön hazırlıkları yapabileceksiniz.

Kullanılacak malzemeler

- Fotoğraf makinesi
- Yardımcı ekipmanlar
- Aksesuarlar
- Işık kaynakları

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çekim konusunu belirleyiniz.	➤ Basit ve yaratıcı konulardan yola çıkın
➤ Çekim yapılacak ortamı inceleyiniz.	➤ Konuya uygun ortam olmasına özen gösterin.
➤ Çekim için gerekli araç gereç ve ekipmanı belirleyiniz.	➤ Eksik ve gereksiz araç ve ekipman olmamasına dikkat ediniz.
➤ Çekim için gerekli araç-gereç ve ekipmanı hazırlayınız.	➤ Ekipmanların zarar görmemesine dikkat ediniz.
➤ Fotoğraf makinesini ayarlayınız.	➤ Makinenizin diyafram ve enstantane ayarlarını yapınız.
➤ Çekim ortamında gerekli düzenlemeleri yapınız.	➤ Çekim sırasında olabilecek akasaklıları önceden belirleyerek önlem alınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Çekim konusunu belirlediniz mi?		
2. Çekim yapılacak ortamı incelediniz mi?		
3. Çekim için gerekli araç gereç ve ekipmanı belirlediniz mi?		
4. Çekim için gerekli araç gereç ve ekipmanı hazırladınız mı?		
5. Fotoğraf makinesini ayarladınız mı?		
6. Çekim ortamında gerekli düzenlemeleri yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

- 1- Deneysel fotoğrafın temelinde vardır.
- 2- Deneysel fotoğrafın ilk örnekleri 'ın başlarında 'da görülür.
- 3- Ülkemizde ilk deneysel fotoğraf örnekleri 'e aittir.
- 4- Hollywood filmleri için yaptığı afişlerle tüm dünyada tanınan Türk sanatçısı 'dir.
- 5- Çekim aşamasındaki her fotoğrafta vardır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında deneysel fotoğraf çekebileceksiniz. Sanatçılara ait deneysel fotoğrafları inceleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

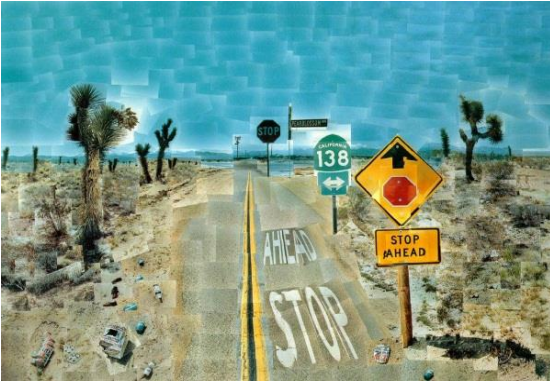
- Şahin Kaygun ve Ahmet Öner Gezgin'in fotoğraflarını kıyaslayınız. Farklı ve benzer yanlarını tartışınız.

2. DENEYSEL FOTOĞRAF ÇEKİMİ

2.1. Deneysel Fotoğrafın Çekim Teknikleri

Her şeyden önce sanat bilinçli bir eylemdir. Bu nedenle her fotoğraf çekiminde öncelikle ne anlatılmak, ne gösterilmek istendiğini bilmek önemlidir. Deneysel fotoğraf çalışırken de bu bilinç ile hareket edilmelidir. Çekim öncesinde ne anlatılmak isteniyorsa ona göre fotoğraf çekilir. Ama bazen de fotoğraf sanatı tarihinde yer alan ünlü fotoğrafçıların yaptığı gibi birbirinden bağımsız olarak çekilen fotoğraflar birbirleriyle ilişkilendirilerek yeni fotoğraflar elde edilebilir.

Deneysel fotoğraf çalışırken unutulmaması gereken en önemli bilgi, fotoğrafın sadece yoğun teknolojik denemelerden ibaret olmadığıdır. Bu teknolojik bilgilerin, anlatılmak istenen kavram olmaksızın sadece bir biçim estetiği üzerine yapılacak deneme olacağı unutulmamalıdır.

Fotoğraf 2.1: Deneysel fotoğraf

Deneysel fotoğrafın çekim aşamasında, zoom patlaması, değişik odak uzaklıklarına sahip lenslerin kullanımı, kamera hareketleri, asa-iso ile diyafram-enstantane ayarları, alan derinliği, prizma, ayna ve filtrelerin kullanımını sayabiliriz.

2.1.1. Fotoğrafi Kurgulama

Anlatılmak istenen konuya ve amaca göre kurgu yapılır. Kurgu bazen çekim öncesinde, bazen çekim sırasında bazen de çekimden sonraki baskı sırasında yapılır. Hangi aşamada olursa olsun amaca hizmet etmeyen hiçbir öge görüntü içinde yer almaz. Fotoğrafın bütünlük duygusuna aykırı olabilecek her şey görüntü dışında bırakılır.

2.1.2. Çekim Sırasında Kurgulama

Fotoğraf 2.2: Deneysel fotoğraf

Örnek fotoğraf üzerinde konuşmak daha öğretici ve bilgilendirici olacaktır. Bu nedenle önce David Hockney’i tanıyalım. Aslında ressam olan sanatçı fotoğraf ile denemeler de yapmıştır.

Sanatçının amacı fotoğrafı kullanarak kolaj çalışmak, çekim aşamasındaki kurgusu ise, sandalyenin farklı zamanlarda fotoğraflarını çekmek, çekim sonrasında farklı zaman aralıklarında farklı açılardan çekilen sandalye fotoğraflarıyla yeni bir fotoğraf elde etmektir.

Sonuçta, farklı teknik olanaklarla çekilen fotoğraflar bir araya gelince öncelikle alışkın olunmayan bir sandalye görüntüsü elde ediliyor. Deneysel fotoğraf ile elde edilen sandalyenin karşısında ne olduğunu anlamak için daha fazla zaman ayrılıyor.

Örnek çalışmadan yola çıkarak öncelikle belirlenen amaca göre ne ya da neyin fotoğrafının çekileceğine karar verilir. Konuya olan bakış yönü, bakış yüksekliği ve bakış uzaklığı amacımıza hizmet etmelidir. Fotoğrafta en az görüntü elemanı kullanılmalıdır. Aydınlatmanın nereden ve ne miktarda yapılacağı amaca uygun olarak belirlenmelidir. Çekim sırasında gereken malzemeler (tripod, makine aksesuarları, filtre vb.) amaca uygun ve doğru kullanıldıktan sonra, en önemlisi doğru zamanda çekim yapabilmektir.

2.1.3. Film Çekimi

Film, tarihi bakımdan hareketli resimlerin kaydı ve gösterilmesi için kullanılan bir terimdi. Filmler çeşitli tabakalardan oluşur. Bütün fotografik malzemeler dayanıklı bir tabana gerek duyar. Bir filmde bu taban transparan selüloz triasetat ya da sırasıyla polietilen naftalit (PEN) ve polietilen tereftalit (PET) folyo içerir. En önemli tabakalar gerçekte fotoğrafa ait bilgiyi içinde taşıyan ışığa duyarlı emülsiyonlardır. Jelatinden oluşan bu tabakaların içinde gümüş halojenür kristalleri ya da renkli malzeme olması durumunda, geliştirme sırasında renklerin oluşumunu sağlayan ek renk birleştiricileri homojen olarak yayılır. Kalıcı tabakalar nihai sonucu çok dolaylı olarak etkiler.

Mekanik zararlara ya da ışık kaçaklarına karşı görüntünün korunması gibi yararlarının yanı sıra kimyasal ve optik denetleme fonksiyonları da vardır ve böylece görüntü kalitesine katkıda bulunur. Modern fotografik malzemeler fazlasıyla karmaşık yüksek teknoloji ürünleridir. Bunlardan bazıları, özellikle bazı renkli filmler, on ya da daha fazla sayıda olağanüstü incelikte tabakalar içerirler. Aslında çok az üretici firma bu karmaşıklıkta ürün geliştirme ve üretme yeteneğindedir.

- **Yapılarına göre filmler**
 - Siyah Beyaz negatif filmler
 - Siyah Beyaz pozitif filmler
 - Renkli negatif filmler
 - Renkli pozitif filmler
 - Polaroid filmler
 - APS-Advanced Photo System
- **Boyutlarına göre filmler**
 - **Büyük:** 10x12.5 cm, 20x 5 cm ve üzeri büyük boyutlu filmler
 - **Orta:** 4,5 veya 6 cm genişliğinde 80 cm uzunluğunda roll filmler
 - **Küçük:** 18x24 mm veya 24x36 mm boyutlarındaki filmler
 - **Minyatür:** C110 filmler
- **Hızlarına göre filmler**
 - Çok yavaş filmler (4-20 ISO)
 - Yavaş filmler (25-64 ISO)
 - Orta hızlı (80-160 ISO)
 - Hızlı filmler (200-500 ISO)
 - Çok hızlı (640-3200 ISO)

ISO ile gösterilen film hızı filmin ışığa olan duyarlılığını gösterir. ISO değeri arttıkça ışığa duyulan gereksinim azalır. Birim olarak ASA hızları verilmiştir.

Fotoğrafçılıkta hâlâ kullanılan selüloid filmin geliştirilmesiyle nesnelerin gerçek zamanlı hareketini yakalamak mümkün olmuştur.

2.2. Deneysel Fotoğrafın Nitelikleri

2.2.1. Amaca Uygunluk Açısından

- Fotoğrafta, anlatılmak / gösterilmek istenen amaca aykırı hiçbir öge bulunmamalı,
- Fotoğrafta, anlatılmak / gösterilmek istenen amaca yaratılmak istenen etkiye uygun mekânlar seçilmeli,
- Fotoğrafta, anlatılmak / gösterilmek istenen amaca yaratılmak istenen etkiye uygun zamanda çekim yapılmalı,
- Bütün bunlar yapılırken fotoğrafta, anlatılmak / gösterilmek istenen amaç ve yaratılmak istenen etkiye göre kompozisyon kurallarına dikkat edilmeli,
- En önemli özelliği ise, anlatılmak / gösterilmek istenen amaca uygun görseller arasında, en yaratıcı ilişkiler kurulurken fotoğraf ve teknolojik olanaklar araç olarak kullanılmalıdır.

Fotoğraf 2.3: Deneysel fotoğraf örnekleri

NOT: Yukarıda verilen bilgilerden hangileri örnek fotoğraflarla örtüşüyor, örtüşen bilgiler nelerdir? Sınıf ortamında tartışınız.

2.2.2. Teknik Açından

Fotoğrafta kullanılan konu için doğru ışık seçimi, fotoğrafın baskı kalitesi, fotoğrafta kullanılan görselin / görsellerin flu / net / keskin olması fotoğrafın teknik açıdan yeterliliğini gösterir.

Fotoğraf 2.4: Doğru biçim ve ışık kullanımı

Verilen bilgilerin daha anlaşılır olabilmesi için örnek fotoğraf üzerinde değerlendirilme yapılmalıdır. Fotoğrafın sağ üst köşesindeki, gökyüzü içerisinde yer alan portrenin bulunduğu bölüm doğru ışıklandırılmasaydı portreyi algılamak güçleşecekti.

Fotoğrafın $\frac{3}{4}$ 'ünü kaplayan koyu zeminde, altın oran kuralına uyulduğundan fotoğraf hiç olmazsa biçimsel açıdan daha kolay algılanır hâle getirilmiştir.

Kırmızı çizgiler hâlinde kullanılan görüntü ögesi, kompozisyon kurallarını vurgulamada yardımcı oluyor. Fotoğrafta kullanılan öğelerin azlığı ile de yalın / sade / fotoğrafın örneği olduğunu söylemek ve görmek mümkündür. Kullanılan açık ve koyu leke değerleri, kırmızı rengin tekrar kullanımları fotoğrafın biçimsel açıdan kolay okunmasını sağlıyor.

En koyu renk lekesine ait dokunun ayırt edilmesini sağlayan teknik fotoğrafın net çekilmiş olmasıdır. Sağ üst köşede zeminde yere alan hareketli ton değerlerindeki bulutlara karşın aynı açık leke değerindeki porte üzerindeki detayların gösterilmesi fotoğrafçının doğru ışık kullanımı ile tekniğe olan hâkimiyetinin göstergesidir.

2.2.3. Görsel Açıdan

Fotoğraf fiziksel varlığı itibariyle görseldir. Bu nedenle görselliğin fotoğraf için ne denli önemli olduğu kaçınılmazdır.

Görsellik kuşkusuz öncelikle biçimsel açıdan önemlidir. Fotoğraftaki görsellik uygun film seçimi, uygun ışık kullanımı, en son olarak çekim için uygun anın seçilmesiyle başlar. Görsel açıdan problemlili olan fotoğrafın kendisini doğru biçimde ortaya koyma ve savunma olanağı yoktur. Fotoğraf öncelikle aynı konuda çekilmiş olan diğer fotoğraflardan ayırt edilecek farklı ifade öğelerine sahip olmalıdır.

2.2.4. Sanatsal Açıdan

Sanatsal kaygı taşıyan ve taşımayan fotoğraflar kime aittir? Makineye mi, yoksa makineyi kullanan fotoğrafçıya mı? Deklanşöre basan herkes nesnel gerçekliğin yansımalarını elde edebilir. Herkesin çekebileceği bu fotoğraflara karşı, sanatsal kaygı taşıyan fotoğraflar arasındaki fark makinenin arkasındaki gözün yeterliliğidir. Bu da birçok kişinin sıradan bulduğu şeylerin farklı yanlarını görmek ve fotoğraf aracılığıyla nasıl göstereceğini bilmektir.

Sanatın tüm alanlarında olduğu gibi neyin görüldüğü kadar nasıl gösterildiği de önemlidir.

2.3. Deneysel Fotoğraf Örneklerinin İncelenmesi

Fotoğraf 2.5: Deneysel fotoğraf örnekleri

2.4. Deneysel Fotoğrafçısı

2.4.1. Mesleki Nitelikleri

Fotoğraf sanatının diğer alanlarından farklı olarak yeniliklere ve bu yenilikleri fotoğrafları üzerinde uygulamaya açık olmalıdır.

2.4.2. Kişisel Özellikleri

Deneysel fotoğrafçıların, fotoğrafın diğer alanlarındaki fotoğrafçılar kadar yaratıcı, araştırmacı, iyi bir okur ve iyi bir gözlemci olmaları gerekmektedir. Teknolojik gelişmelere karşı ilgili ve yaşama karşı meraklı ve fotoğrafın çekim sonrasında yeniden üretilebilir olmasına karşı meraklı olmalıdır.

2.4.3. Yaratıcılık Yetenekleri

Deneysel fotoğraf sanatçılarının, diğer fotoğraf sanatçılarından farklı olarak sadece baktığını görmesi yetmez. Gördüklerini doğru ilişkilendirebilmeli ve teknolojiyi kullanarak yeni bir biçim anlayışıyla sunabilmelidir. Yaratıcı yönlerini her sanatçı gibi, farklı alanlarda yaptıkları okumalar ve araştırmalarla desteklemelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda; amaca, isteğe, kullanılacağı yere uygun deneysel fotoğraflar çekebileceksiniz.

Kullanılacak malzemeler

- Çekim ortamı
- Fotoğraf makinası
- Objektifler

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Vizörden bakarak, amaca uygun kadrajı ayarlayınız.	➤ Gereksiz görüntüleri almaktan sakınınız.
➤ Belirlenen konuda, istenilen görüş açısını verecek objektifi seçiniz.	➤ Daha fazla alan için geniş açılı objektifleri kullanınız.
➤ Konuyu aydınlatan ışık poz değerlerini ayarlayınız.	➤ Pozometre kullanınız.
➤ Konuya, ortama amaca uygun ışık poz değerleriyle çekim yapınız.	➤ Pozometrede elde ettiğiniz değerleri makineye uygulayınız.
➤ Konuya farklı görüş açılarından ve noktalardan bakınız.	➤ Konunun etrafında dolanarak farklı açılardan konuyu inceleyiniz
➤ Farklı görüş açılarından ve noktalardan, çekim tekrarı yapınız.	➤ Farklı ışık ve ışık açılarını deneyiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Vizörden bakarak istenilen kadrajı ayarladınız mı?		
2. Belirlenen konuda istenilen görüş açısını verecek objektifi seçtiniz mi?		
3. Belirlenen kompozisyonu aydınlatan ışık poz değerlerini ayarladınız mı?		
4. Konu ve amaca uygun teknik değerlerle fotoğraf çekimi yaptın mı?		
5. Konuya farklı görüş açıları ve noktalardan baktınız mı?		
6. Farklı değer ve konularda çekim tekrarı yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

- 1- Deneysel fotoğraf çalışırken unutulmaması gereken en önemli bilgi, sadece ve ibaret olmadığıdır.
- 2- Aslında ressam olan yaptığı fotoğraf kolajlarıyla tanınmıştır.
- 3- Deneysel fotoğrafın en önemli özelliği, anlatımda fotoğraf ve teknolojinin olarak kullanılmasıdır.
- 4- Ülkemizde deneysel fotoğrafın ilk temsilcileri, ve'dir
- 5- Fotoğrafın diğer alanlarında olduğu gibi, deneysel fotoğraf alanında çalışan sanatçılar da yaratıcı yönlerini farklı alanlarda yaptıkları vedesteklemelidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, deneysel fotoğraf çalışırken çekim sonrasında yapılması gereken işlemleri hatasız yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Aynı fotoğraf üzerindeki deneysel çalışmayı, önce dijital ortamda daha sonra aynı deneysel çalışmayı manuel olarak karanlık odada tekrar ediniz. Sonuçları karşılaştırınız.

3. ÇEKİM SONRASI İŞLEMLERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

3.1. Deneysel Fotoğrafın Baskı Teknikleri

3.1.1. Banyo ve Kâğıt Seçimi

Fotoğrafın her alanında olduğu gibi deneysel fotoğraf çalışırken öncelikle çekilen fotoğraflarda yaratılmak istenilen etkiye göre banyo ve kâğıt seçilmelidir. Bu konudaki seçimler deneme yanılma yoluyla kişisel olarak elde edilebileceği gibi farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler de kullanılabilir.

- **Kullanılacak fotoğraf banyolarının (geliştiriciler) seçimi**
 - **Yüksek enerjili geliştiriciler:** Büyük gren elde edilir. Fotoğraf büyütüldükçe netliği azalır.
 - **MQ ve PQ geliştiricileri:** İnce gren elde edilir. Fotoğraf istenildiği kadar büyütülebilir. Netlik kaybı olmaz.
 - **Akütans geliştiriciler:** İnce gren elde etmekten çok keskinliğin artırılması istenildiğinde kullanılır.
 - **Yüksek kontrast geliştiricileri:** Ara tonları elde etmek önemli değilse hatta ara tonların bulunması yerine kontrast etki yaratılmak istenildiğinde kullanılır.

➤ **Kullanılacak fotoğraf kâğıtlarının (kart) seçimi**

Fotoğraf kartları 0-5 arasında değişen kontrast derecelerinde yapılıdır. Numara büyüdükçe kontrastlık artar.

'0' numaralı kart düşük kontrast etkisi verir. Fotoğrafta bulunan açık ve koyu leke değerleri grinin tonları olarak elde edilir. Fotoğrafın geneline gri tonları hâkim olur.

'2' numaralı kâğıt kullanıldığında ise siyah ve beyaz leke değerleriyle birlikte ara tonları da elde etmek mümkündür.

'5' numaralı kart kullanıldığında ise, yüksek kontrast elde edilir. Fotoğraftaki açık leke değerleri beyaz, koyu leke değerleri ise siyah olarak elde edilir.

Değişken kontrastlı kartlar da ise bütün kontrast dereceleri elde edilebilir.

Bunların dışında kullanılan kartların mat ya da parlak olması da görüntü üzerinde farklılıklara neden olur.

- **Mat ya da yarı mat yüzeyli kartlar:** Yumuşak ton geçişleri oluştururlar. Bu nedenle, iri grenli, keskinliği düşük, negatif filmler için uygundur.
- **Parlak yüzeyli kartlar:** Geniş ton aralığı verirler. Bu nedenle küçük grenli, keskinliği yüksek negatif filmler için uygundur.

3.1.2. Banyo Baskı Sırasında Deneysel Çalışmalar

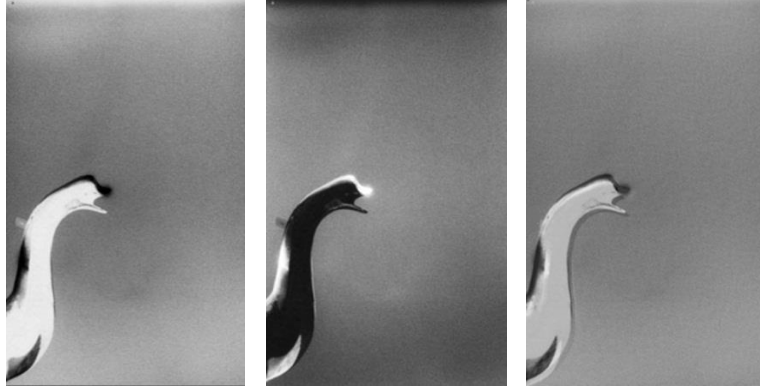
Fotoğraf baskı sırasında ve sonrasında uygulanacak farklı yöntemlerle fotoğrafın en son alacağı görüntü tamamen değiştirilebilir.

Vazelin sıvama, fotoğrafın basılacağı kart üzerine aynı büyüklükte dokusuz cam yerleştirilir. Fotoğrafta etki yaratılmak istenilen yerin üzerindeki cama istenilen yoğunlukta vazelin sürülür. Fotoğraf pozlandırılır. Aynı etki dijital ortamda, buharlaşmış cam efekti ile sağlanabilir.

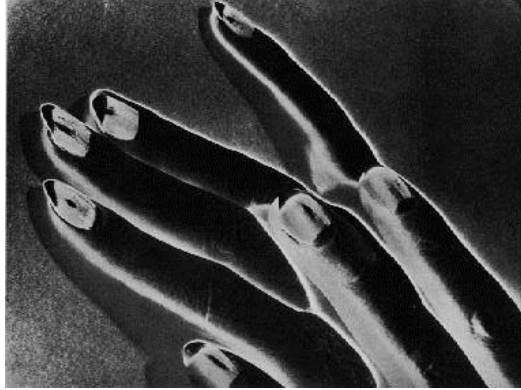
Fotoğraf 3.1: Vazelin sıvama örnekleri

Rölyef, negatif filmden kontak yöntemi ile pozitif film elde edilir. Aynı boyutlardaki iki film üst üste yerleştirilir. İki filmin kalınlıkları farklı olduğundan yandan verilen ışıkla yeni görüntü üzerinde kontur oluşturulur. Ve pozlandırılır. Aynı etki dijital ortamda, negatif ve pozitif görüntüler üst üste konulduktan sonra hafifçe kaydırarak elde edilebilir.

Fotoğraf 3.2: Rölyef çalışmalar

Film yakma, birinci (geliştirme) banyosundan çıkartılan fotoğraf kartının kısa bir süre ışık alması sağlanır (Kart uzun süre ışık alırsa kararır üzerinde görüntü oluşamaz.). Fotoğraf kartı ikinci (saptama) banyosuna bırakılır. Böylece ışık alan kart üzerinde elde edilen yeni görüntünün sabitlenmesi sağlanır.

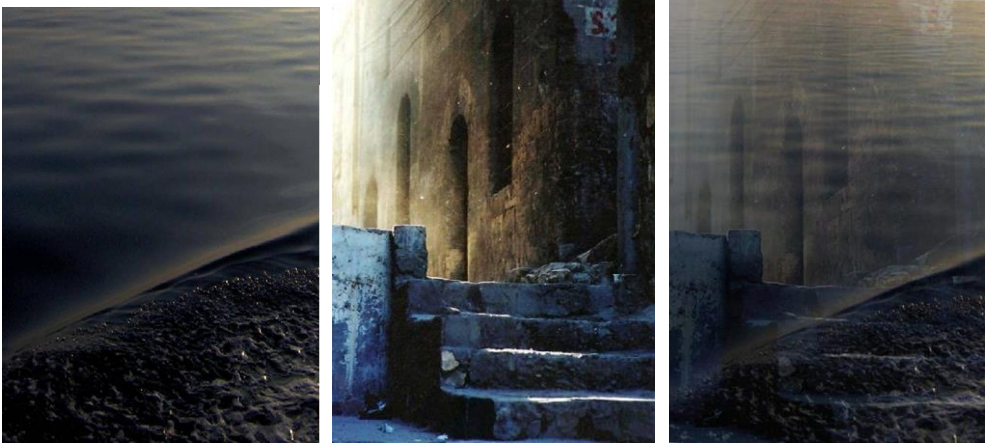
Fotoğraf 3.3: Film yakma

Buzlu cam, fotoğrafın basılacağı kart üzerine yerleştirilen buzlu cam ile istenilen etki yaratılır. Aynı etki dijital ortamdaki glass-blur efekti ile elde edilebilir.

Fotoğraf 3.4: Buzlu cam

Sandwich baskı, yaratılmak istenilen etkiye göre uygun ışık değerlerindeki iki farklı fotoğraf filminin, aynı kart üzerine pozlandırılmasıyla elde edilen görüntülerdir.

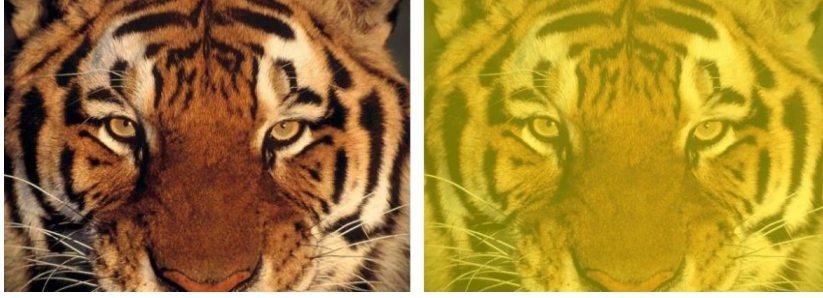

Fotoğraf 3.5: Sandwich baskı

3.1.3. Baskı Sonrası Deneysel Uygulamalar

Baskı sonrasında deneysel fotoğrafı destekleyen uygulama teknikleri şunlardır:

- **Tonlama**, görüntünün rengi ya da tonunun değiştirilmesi için yapılan müdahaledir. Karta basılan fotoğraf, manuel çalışmalarda kullanılmak üzere hazırlanan renkli banyo sıvısı içine atılan fotoğrafta istenilen renk değişikliği sağlandığında çıkartılır.

Fotoğraf 3.6: Baskı sonrası deneysel uygulamalar

- **Kazıma (gravür)**, istenilen görüntü, fotoğraf kartı üzerine basılır. Anlatılmak istenen ya da yaratılmak istenen etkiye göre fotoğraf üzerindeki kazınacak alan belirlenir. Belirlenen alan ince uçlu malzemelerle kazınır. Elde edilen dokulu alan istenirse renklendirilir.
- **Hdr** (high dynamic range), özetle birden fazla fotoğrafın tonlamalar yapılarak tek fotoğraf olarak bir araya getirilmesidir.

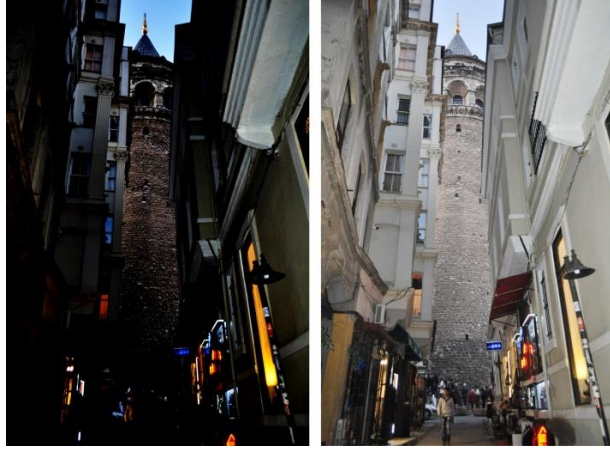
Fotoğraf 3.7: Hdr fotoğraf

- **Rötuş**, çok ince bir fırça ile suluboya ya da guaş boya kullanılarak yapılabilir. Parlak kart üzerinde istenilen sonucu elde etmek zordur.

Fotoğraf 3.8: Fotoğrafta rötuş

- **Açma** (redaction), çok ışık almış bu nedenle kararmış alanların tonlarını açmada kullanılır. Açıcı kimyasalların karıştırılmasıyla elde edilen sıvı fırça yardımıyla istenilen alanlara sürülür.

Fotoğraf 3.9: Fotoğraf açma

- **Yırtma / kesme / yapıştırma** (kolaj), bu çalışmada önce ortaya konulmak istenen fikir belirlenir. Sonra fikri en doğru anlatacak görseller bir araya getirilir. Farklı fotoğraflardan keserek / yırtarak alınan görüntü parçaları kompozisyon kuralları göz önüne alınarak yeniden düzenlenir.

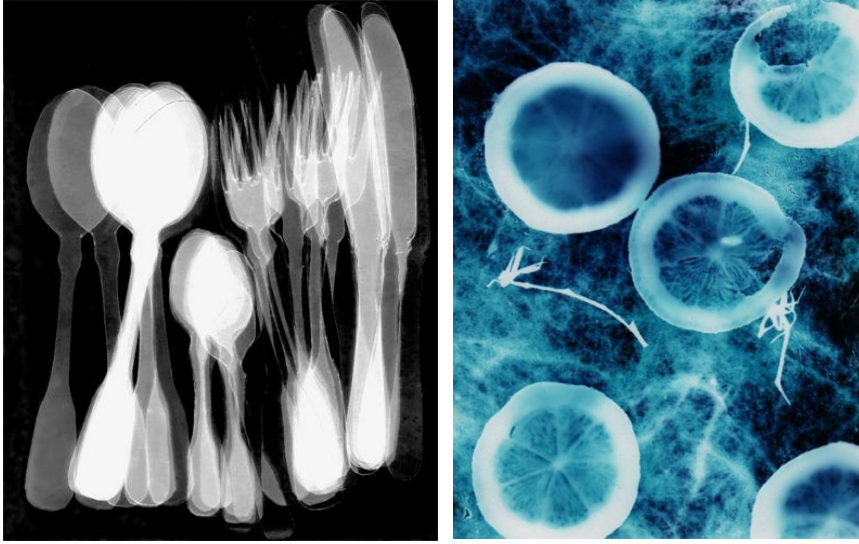
Fotoğraf 3.10: Fotoğrafta kolaj

- **Boyama**, sulu ve guaş boyaların yanında keçeli kalemler de kullanılabilir. Mat fotoğraf kartında daha iyi sonuçlar alınır. Aynı deneyi dijital ortamda yapabilirsiniz.

Fotoğraf 3.11: Boyama

- **Fotogram**, çeşitli dokulara sahip olan nesnelere fotoğraf kartı üzerine yerleştirilir. Uygun pozlandırma yapılır. Kart banyo edildikten sonra her nesnenin kart üzerinde beyaz lekeler hâlindeki silüetleri elde edilir. Bu teknik ile elde edilen fotoğraflarda kamera kullanılmaz.

Fotoğraf 3.12: Fotogram örnekleri

3.1.4. Filmin Çıkartılarak Baskıya Verilmesi

Çekimi tamamlanan filmi baskıya verebilmek için, fotoğraf makinesini açmadan film ilerletme kolu yardımıyla film kasete geri sarılır (Film makaraya sarılmadan fotoğraf makinesi açılırsa ışık alan film; yanar, kararır ve hiçbir görüntü elde edilemez.).

Sarma işlemi sırasında filmin ucunun makara içine kaçmamasına dikkat edilir (Filmin sarılma sesi dikkatle takip edildiğinde kurtulma sesi de duyulabilir. Ancak bu uzun süren denemelerden sonra elde edilen bir pratiktir.).

Filmin ucu, ilerletme kolu makarasından kurtulduktan sonra makinenizin kapağını açabilirsiniz. Çekimi tamamlanan filmi makaraya geri sararken makinesinin kapağını erken açmayınız.

Makaraya sarılan film baskı için fotoğrafçıya teslim edilebilir. Çektiğiniz fotoğraf sayısı, basılan fotoğraf sayısından az ise şunlara dikkat ediniz; fotoğrafı doğru pozlandırarak çektiniz mi? Filmi makaradan çıkartmadan ve ışık almadan taktınız mı?

Negatif filmde görülmeyen eksik fotoğraflarınızın sorumlusu fotoğrafçıdır. Makineye film takmak ve çıkartmak en önemli meselelerden biridir.

3.1.5. Baskı Sonrası Fotoğrafların Kontrolü

Fotoğrafların baskı kalitelerini, kadraj hatalarını, renk ve ton farklılıklarını kontrol edebilmek için en doğru yöntem fotoğrafları negatif filmleriyle kıyaslamaktır. Fotoğrafın çekimi tekniğine olan hâkimiyet, baskı sonuçlarını değerlendirme aşamasında en büyük güçtür.

Az ışık altında çektiğiniz fotoğraflar, negatif film üzerinde açık, yoğun ışık altında çektiğiniz fotoğraflar negatif film üzerinde koyu görünür.

3.2. Dijital Fotoğraf Makinelerinde

3.2.1. Bellek Kartındaki Görüntülerin Bilgisayara Aktarılması

Fotoğrafların bulunduğu bellek kartı, makineden çıkarılarak bilgisayara takılır. Fotoğrafların kaydedileceği yeni bir klasör açılır ve isim verilir. Bellek kartındaki fotoğraflar mouse ile seçilir ve kopyalanır. Kopyalanan fotoğraflar klasöre taşınarak yapıştırılır ve kaydedilir.

3.2.2. Görüntülerin Kontrol Edilmesi

Çekilen tüm fotoğraflar kontrol edilerek ters konumda olan fotoğraflar gözün alışkın olduğu izleme konumuna getirilir.

Salt okunur durumdaki fotoğraflar görülebilir konuma getirilir.

Çekim aşamasında gözden kaçan gereksiz detayların kadraja girip girmediği kontrol edilir.

Fotoğrafların doğru ışık değerlerinde çekilip çekilmediği kontrol edilir

Gerekirse ve mümkünse tekrar çekilmesi gereken fotoğraflar belirlenir.

Kurgusu önceden yapılan fotoğrafların amaca uygunluğu kontrol edilir.

Çekim sonrası, kart baskısı aşaması ile baskı sonrasındaki deneysel çalışmalara uygun fotoğraf olup olmadıkları kontrol edilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Kullanılacak malzemeler

- Bilgisayar
- Tarayıcı
- Işıklı masa
- Film saklama poşeti
- Yan bellek birimleri

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Deneysel fotoğrafçılığın, dünyada ve ülkemizdeki durumunu kavrayarak çekim öncesi hazırlıkları eksiksiz yapınız.	➤ Konu ile ilgili örnek inceleyiniz.
➤ Deneysel fotoğrafçılıkta kullanılan ekipman ve aksesuarları uygun hâle getiriniz.	➤ Temizlik ve bakımlarını mutlaka yapınız.
➤ Çekim öncesi ortam özellikleri ve kullanım alanlarını göz önünde bulundurunuz.	➤ Çekim öncesinde kullanılacak alanı mutlaka görünüz ve inceleyiniz.
➤ Deneysel fotoğrafçılığın niteliğine uygun poz ortamı sağlayınız.	➤ Pozometre kullanınız.
➤ Konuya farklı görüş açılarından ve bakış noktalarından bakarak çekim yapınız.	➤ Konu etrafında hareket ederek farklı açılardan konuyu inceleyiniz.
➤ Eksiksiz deneysel fotoğraf çekiniz.	➤ Ekipman ve malzemelerinizi önceden gözden geçiriniz.
➤ Çekim sonrası yapılacak baskı işlemleri hatasız yapınız.	➤ Konu ile ilgili bilgileri kontrol ediniz.
➤ Deneysel fotoğrafçılığın niteliğine uygun fotoğrafları seçiniz.	➤ Vereceğiniz mesaja uygun fotoğrafları seçiniz.
➤ Seçilen fotoğrafları ilgili programları kullanarak düzenleyiniz.	➤ Program kullanımında aşırı uygulamalarda kaçınınız. Abartılı görüntülerden uzak durunuz.
➤ Fotoğrafları, sunum tekniklerine uygun şekilde arşivleyiniz.	➤ Fotoğrafların birden fazla yedeğini alınız.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Deneysel fotoğrafçılığın, dünyada ve ülkemizdeki durumunu kavrayarak, çekim öncesi hazırlıkları eksiksiz yaptınız mı?		
2. Deneysel fotoğrafçılıkta kullanılan ekipman ve aksesuarları uygun hale getirdiniz mi?		
3. Çekim öncesi ortam özellikleri ve kullanım alanlarını göz önünde bulundurdunuz mu?		
4. Deneysel fotoğrafçılığın niteliğine uygun poz ortamı sağladınız mı?		
5. Konuya farklı görüş açılarından ve bakış noktalarından bakarak çekim yaptınız mı?		
6. Eksiksiz deneysel fotoğraf çektiniz mi?		
7. Çekim sonrası yapılacak baskı işlemlerini hatasız yaptınız mı?		
8. Deneysel fotoğrafçılığın niteliğine uygun fotoğrafları seçtiniz mi?		
9. Seçilen fotoğrafları ilgili programları kullanarak düzenlediniz mi?		
10. Fotoğrafları, sunum tekniklerine uygun şekilde arşivlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. İnce grenli fotoğraf elde edebilmek için ve kullanılmalıdır.
2. ‘.....’ numaralı kart kullanıldığında, yüksek kontrast elde edilir.
3. ‘.....’ fotoğrafın karta basılırken yapılan deneysel çalışmalardan biridir.
4. Geliştirme banyosundan çıkartılan fotoğrafın kısa bir süre ışık almasıyla elde edilen deneysel fotoğrafa ‘.....’ denir.
5. Manuel olarak karanlık odada çalışılan buzlu cam etkisi, dijital ortamda - ile elde edilebilir.
6. Fotoğraf kartı banyo edildikten sonra, her nesnenin kart üzerinde beyaz lekeler halinde elde edilen silüetlerine ‘.....’ denir.
7. Sulu ve guaş boyaların yanında keçeli kalemle de kullanılabildiği ‘.....’ tekniğinde ‘.....’ fotoğraf kartı ile daha iyi sonuçlar alınır.
8. Çekimi tamamlanan filmi baskıya verebilmek için, fotoğraf makinesini film ilerletme kolu yardımıyla film kasete geri sarılır.
9. Fotoğrafların baskı kalitelerini, kadraj hatalarını, renk ve ton farklılıklarını kontrol edebilmek için en doğru yöntem fotoğrafları kıyaslamaktır.
10. Çekim sonrası, kart baskısı aşaması ile baskı sonrasındaki çalışmalara uygun olup olmadıkları kontrol edilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2. Grafik tasarım örneklerini topladınız mı?		
3. Görsellerde kullanılan yazı karakterlerini incelediniz mi?		
4. Görsellerdeki el ile yapılanlar ile bilgisayar programları ile yapılan illüstrasyonları karşılaştırdınız mı?		
5. Görsellerde kullanılan illüstrasyonlar ile fotoğrafın etkisini kıyasladınız mı?		
6. Görsellerde kullanılan resim-yazı uyumunu incelediniz mi?		
7. Görseller ile kullanılan yazının konu ile uyumunu incelediniz mi?		
8. Grafik tasarım örneklerindeki yazı ve görsele ayrılan oranları incelediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Ülkemize deneysel fotoğrafın ilk örnekleri tarafından kazandırılmıştır.
2., çekim ve baskı aşamasında, o fotoğraf üzerinde anlatılmak istenen amaca uygun olarak yapılan her tür teknik müdahalenin sonucudur.
3. Deneysel fotoğraf çekiminde, anlatılmak istenen konuya ve uygun kurgu yapılır.
4. Fotoğrafta, anlatılmak-gösterilmek istenen amaç ve yaratılmak istenen etkiye göre kurallarına dikkat edilmelidir.
5. Fotoğraftaki görsellik; uygun film seçimi, uygun ışık kullanımı ve çekim için 'ın seçilmesiyle başlar.
6. Deneysel fotoğraf sanatçısı, fotoğrafın çekim sonrasında olmasına karşı meraklı olmalıdır.
7. Akütans geliştiriciler ince gren elde etmekten çok 'in artırılmak istendiği durumlarda kullanılır.
8. Mat ya da yarı mat yüzeyle kartlar, geçişleri sağlar.
9., birden fazla fotoğrafın tonlamalar yapılarak tek fotoğraf olarak bir araya getirilmesidir.
10. Fotoğrafların baskı kalitelerini, kadraj hatalarını, renk ve ton farklılıklarını kontrol etmek için en doğru yöntem, fotoğrafları kıyaslamaktır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1' İN CEVAP ANAHTARI

1	yaratıcılık
2	19. yüzyıl / Amerika
3	Ahmet Öner GEZGİN
4	Emrah YÜCEL'e aittir
5	kurgu

ÖĞRENME FAALİYETİ-2' NİN CEVAP ANAHTARI

1	yoğun teknolojik denemelerden
2	David Hockney
3	araç
4	Şahin Kaygun /Ahmet Öner GEZGİN
5	okumalar / araştırmalarla

ÖĞRENME FAALİYETİ-3' ÜN CEVAP ANAHTARI

1	MQ / PQ geliştiricileri
2	beş
3	rölyef
4	film yakma
5	effect-glass-blur
6	fotogram
7	boyama / mat
8	açmadan
9	negatif filmleriyle
10	deneysel

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	Ahmet Öner GEZGİN
2	deneysel fotoğraf
3	amaca
4	kompozisyon
5	uygun zaman
6	yeniden üretilebilir
7	keskinlik
8	ton geçişleri
9	Hdr
10	negatif filmleriyle

KAYNAKÇA

- AKÇAKAYA, Reha, **Görünmez Işıkla Yolculuk**, Hil Yayın, İstanbul, 1995.
- KARADAĞ, Çerkes, **Görme Kültürü 1.**, Doruk Yayınları, Ankara, 2004.
- KARADAĞ, Çerkes, **Görme Kültürü 2.**, Doruk Yayınları, Ankara, 2004.
- KARADAĞ, Çerkes, **Görme Kültürü 3.**, Doruk Yayınları, Ankara, 2004.
- TOPÇUOĞLU, Nazif, **İyi Fotoğraf Nasıl Oluyo Yani**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1992.

GÖRSELLER

Öğrenme Faaliyeti 1

- Fotoğraf 1.1: Yuri DOJC
Fotoğraf 1.2: Edward MUYBRIDGE
Fotoğraf 1.3: Man RAY
Fotoğraf 1.4: Moholy NAGGY
Fotoğraf 1.5 -1: Ahmet Öner GEZGİN
Fotoğraf 1.5 -2: Orhan Cem ÇETİN
Fotoğraf 1.5 -3: Şahin KAYGUN
Fotoğraf 1.6: Storm THORGERSON
Fotoğraf 1.7: Erhan YÜCEL
Fotoğraf 1.8 -1: Edmund TESKE
Fotoğraf 1.8 -2: Man RAY
Fotoğraf 1.8 -3: Ahmet Öner GEZGİN
Fotoğraf 1.8 -4: Şahin KAYGUN

Öğrenme Faaliyeti 2

- Fotoğraf 2.1 -1: David Hockney
Fotoğraf 2.1 2: Henry Holmes Smith
Fotoğraf 2.2. David Hockney
Fotoğraf 2.3 -1: Ahmet Öner Gezgin
Fotoğraf 2.3 -2: Orhan Cem Çetin
Fotoğraf 2.4. Ahmet Öner Gezgin
Fotoğraf 2.5 -1: Ahmet Öner Gezgin
Fotoğraf 2.5 -2: Arthur Siegel
Fotoğraf 2.5 -3: Harry Callahan
Fotoğraf 2.5 -4: Şahin Kaygun
Fotoğraf 2.5 -5: Gyrogy Kepes
Fotoğraf 2.5 -6: Henry Holmes Smith

Öğrenme Faaliyeti 3

- Fotoğraf:3.2.Neslişah Eroğlu
Fotoğraf:3.3.Man Ray
Fotoğraf:3.4. Neslişah Eroğlu
Fotoğraf:3.5. Neslişah Eroğlu